

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quęstio quarta. Vtrum recedente fictione ab eo qui fictè baptismum
suscepit, talis consequatur baptismi effectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

7 Ad secundum dicendum quod triplex est poenitentia. Prima quae est sacramentum, & consistit in actu exteriori confitendis & absoluentis. Et ista non est necessaria baptizandis quantumcumque adultis, imò nec exhibenda, eo quod baptismus est ianua sacramentorum, propter quod non baptizatis non est exhibendum aliquod sacramentum. Secunda poenitentia est contritio sufficiens informata gratia, secundum quam dicimus contritum esse poenitentem, & ista non requiritur ante baptismum. Alioquin adultus baptizandus semper esset ante baptismum iustificatus. Tertia est quaedam displicentia peccati commissi, licet informis & imperfecta, quae dicitur attritio, quae licet non sit sufficiens ad delendum peccatum, est tamen dispositio sufficiens ad suscipiendum baptismum, eo quod tollit fictionem: & de tali poenitentia est intelligendum illud quod dicitur Actuum secundo, & illud quod Augustinus dicit in autoritate allegata.

QVÆSTIO TERTIA.

Utrum per baptismum deleatur omnis poena.

Tho. 3. q. 69. ar. 3.

AD secundum sic proceditur. Et arguitur quod baptismus non deleat omnem poenam, quia si baptismus deleat omnem poenam, maxime deleat poenam peccati originalis, contra quod præcipue ordinatur, sed illam non delet, ut probatur, ergo nullam. Probatio minoris, fames, sitis, passibilitas, & repugnantia virium sensitiuarum ad rationem sunt poenae originalis peccati, sed ista non amouentur per baptismum, ut quilibet experitur in seipso, ergo &c.

2 Item culpa reordinatur per poenam, sed Deus nihil dimittit inordinatum, ergo per nullum sacramentum tollit culpam, nisi * obligando ad aliquam poenam.

* falsis ordinanda.

3 IN contrarium arguitur per Ambrosium, qui dicit super illud Rom. 11. sine poenitentia sunt dona Dei, & vocatio, quia gratia Dei in baptismo non requirit gemitum neque plandum, sed omnia gratis condonat: ex qua autoritate patet, quod omnis culpa dimittitur in baptismo, & gratis absque ulla poena.

4 **RESPONSIO.** Dicendum est quod per baptismum tollitur omnis poena per se debita cuiusque peccato quantum ad forum Dei & Ecclesie, non autem quantum ad forum mundanum. Primum patet dupliciter. Primo modo, quia per baptismum communicatur nobis plenissime virtus passionis Christi, eo quod per baptismum maxime conformamur morti Christi, ut dicitur Ro. 6. Cõsepulti enim sumus &c. Sed passio Christi fuit sufficiens ad satisfaciendum pro peccatis omnium peccatorum, ergo per baptismum conferitur nobis remissio peccati, non solum quoad culpam sed quoad omnem poenam peccato debitam. Per baptismum enim efficiuntur membra Christi, ut sic passio corporis communicetur membro ad remedium sanitatis, quantum sufficit ad plenam eius curationem. Secundo patet idem sic, in rebus nouum statum non imputantur eis ad poenam commissam secundum statum pristinum, ut patet de intransibilibus religionem. Sed baptismus est sacramentum intransibile religionem Christianam, in qua sola est status salutis, ergo baptizatis non imputatur ad poenam aliquid quod commiserint secundum conuersationem pristinam. Hoc autem intelligendum est quoad forum dei, & quoad forum ecclesie quantum ad poenas per ecclesiam statutas, de quibus ecclesia ordinauit quod remitterentur baptizatis.

5 Quantum autem ad forum mundanum & civile non sic, quia in illo iudicio non solum attenditur qua poena sit homo dignus quoad Deum, sed etiam in qua sit obligatus, quoad homines qui sunt læsi & scandalizati per peccatum. Et ideo licet homicida totaliter liberetur a reatu poenae quoad Deum, remanet tamen obligatus quoad homines quos iustum est edificare de poena, sicut sunt scandalizati de culpa: talibus autem princeps pie posset poenam dimittere, maxime si signa apparerent euidentia, quod homicida peteret baptismum deuotione fidei, & non timore mortis.

6 Ad primum dicendum quod per baptismum tollitur omnis poena originalis peccati, quae est poena eius per se, sicut priuatio gratiae in presenti, & carentia gloriae in futuro. Poena autem quae debetur originali peccato per accidens non tollitur, ut est fames, sitis, passibilitas corporis, & hu-

iusmodi, quia ista sunt à natura per se, licet sint à peccato originali, sicut à causa remouente prohibens, quia peccatum originale tollit iustitiam originalem, quae impediens vitiosum defectus in esse naturae, nec tunc conueniens ut isti defectus in presenti vita auferrentur. Primo, ne membrum caput excedat. Christus enim caput nostrum à principio suae conceptionis plenus fuit gratia: habuit tamen corpus passibile, cum quo redemptionem nostram exercuit. Similiter Christianus in baptismo gratiam consequitur quantum ad animam. Corpus tamen inane passibile, in quo pro Christo pati possit. Secundo ut homo pugnando contra concupiscentiam & alias passibilitates, & vincendo mereatur coronam. Tertio ne si baptismus conferret impassibilitatem corporis, homines magis quaererent baptismum propter commoditatem vitae praesentis, quam propter fructum vitae spiritualis.

7 Ad secundum arg. dicendum, quod culpa reordinatur per poenam, sed illam poenam potest solvere, vel ille qui peccauit, vel alius pro eo: & sic fit in baptismo, quia poena passionis Christi communicatur baptizato, qui per baptismum efficitur membrum Christi, & sic ordinatur culpa per poenam.

QVÆSTIO QVARTA.

Utrum recedente fictione ab eo qui fidei baptismum suscepit, talis consequatur baptismi effectum.

Thom. 3. q. 69. ar. 10.

DEinde quaeritur de recipientibus baptismum. Et primo quaeritur de fictis. Et secundo de carentibus viis rationis. Circa primum quaeritur, Utrum in fictis accedentibus ad baptismum recedente fictione baptismus suum consequatur effectum. Et viderur quod non, quia contingit quod post baptismum, antequam fictio recedat, baptizatus committat multa peccata mortalia. Recedente ergo fictione aut ista tollentur per baptismum cum aliis, aut alia sine istis, aut nec alia prius commissis tollentur: non potest dici quod ista tollentur cum aliis, quia nec baptismus, nec quodcumque sacramentum extendit se ad peccata committenda post sacramentum, sed tantum ad prius commissis, nec potest dici quod alia tollentur sine istis, quia impium est à deo dimidiam veniam expectare. Et rectum quia praecedentia non possunt tolli sine gratia quae non statim ret cum sequentibus. Relinquitur ergo quod recedente fictione baptismus prius susceptus nullum habeat effectum.

2 Item prolatis verbis sacramentalibus super panem & vinum statim sacramentum habet suum effectum, aut nunquam, ergo similiter in sacramento baptismi factis istis quae concurrunt ad integritatem ipsius, aut tunc habet effectum suum, aut nunquam.

3 IN CONTRARIUM est quod dicit Aug. lib. de Baptismo, & recitatur de consec. di. 4. tunc valere incipit baptismus ad salutem, cum illa fictio veraci confessione recesserit, quae corde in malitia perseverante peccatorum absolutionem non sinebar fieri.

4 **RESPONSIO.** Intelligendum est quod fictus dicitur aliquis cum vnum praetendit interius & aliud ostendit exterius. Et secundum hoc aliquis potest dupliciter esse fictus respectu sacramenti. Vno modo respectu sui ipsius, sicut in sacramento, scilicet quia ostendit se velle suscipere sacramentum exterius, & tamen non intendit. Alio modo est aliquis fictus respectu praeparationis ad sacramentum, quia cum velit suscipere sacramentum ipso facto ostendit se dispositum & paratum, & tamen non est, cum sit in proposito peccandi. Fictus primo modo nihil suscipit. Cuius ratio est, quia sicut ad sacramentum requiritur intentio ministri ad conferendum, sic requiritur intentio suscipientis ut recipiat ipsum vel propria si sit adultus, vel aliena si sit paruulus. Sed deficiente intentione ministri conferentis nullum est sacramentum, ut infra patebit, di. 6. q. 2. ergo deficiente intentione suscipientis nullum est sacramentum. Recedente ergo fictione nullus effectus sequitur, quia nihil prius fuit factum. Talis ergo indiget baptizari, quia nunquam fuit baptizatus.

De facto autē secundo modo qui recipit sacramentū (cum quantū ad hoc non sit fictus) sed non recipit sacramenti effectū qui est gratia (cum ad eam non sit dispositus) est duplex opinio. Vna quod recedente fictione baptismus in isto habet totū suū effectū. Cuius ratio assignatur, quia fictus secundo modo cum recipiat baptismū recipit characterem. Character autē quantum est de se est dispositio necessitatis ad gratiā nisi superueniat impedimentum prohibens eam, & istud est fictio in eo qui fictē accedit. tunc ex hoc sic arguitur. Remota causa remouetur effectus, sed causa quare ad baptismalem characterem nō semper sequatur gratia, cum sit dispositio necessitatis ad eam est fictio suscipientis baptismum, ergo ea recedente baptismus habebit suum totum effectum.

6 Sed istud nō valet, quia dispositio necessitatis potest accipi dupliciter. Vno modo dicitur dispositio necessitatis omnis illa dispositio que necessitatis preexistit in subiecto ad hoc quod aliqua forma in eo introducatur, sicut diaphaneitas quæ est in aere est dispositio necessitatis ad recipiendum lumen. Alio modo dicitur dispositio necessitatis ad quā necessitatis sequitur forma, sicut ad dispositionem quam facit semen hominis in generatione hominis sequitur infallibiliter anima rationalis, sed character nullo prædictorum modorum est dispositio necessitatis ad gratiam, ergo nullo modo. Maior patet ex dictis, sed minor probatur. Quod enim character nō est dispositio necessitatis ad gratiam primo modo, clarum est, quia sine characterē potest in anima recipi gratia, nec secundo modo, quia talis dispositio, non fiat cum opposito formæ ad quā disponit, nec se habet indifferenter ad formam & priuationem formæ. Character autē fiat cum opposito gratiæ & indifferenter se habet ad gratiam & ad culpam, quare &c. Si autem dicatur quod character est dispositio congruitatis ad gratiam, modo quo in præcedente questione fuit expositum, patet quod non est conueniens dictum, ut ibidem declaratum fuit.

7 Alia opinio est, quod recedente fictione ab eo qui fictē baptismum recepit sequitur remissio peccatorum, que per baptismum receptum in fictione facta non fuit, non quidem virtute baptismi præcedentis, sed propter cordis contritionem, & humilitatem mentis quam habet in contritione & istius sententia est Ioan. Andree in apparatu super illo capitulo de cōs. dist. 4. Tunc valere. Sed ista glossa corrumpit textum, quia textus cap. dicit quod baptismus incipit valere quando fictio recedit: glossa verō dicit quod remissio peccatorum non est propter baptismum, sed propter cordis contritionem. Ex quo sequitur quod recedente fictione nullus est ibi valor baptismi, sed solum contritionis: nō ergo tunc incipit valere baptismus, ut dicit textus. Item non concordat ei quod tenet ecclesia de remissione peccatorum per baptismum, quia per baptismum tollitur omnis culpa saltem mortalis, & omnis poenā: per contritionem autem nō dimittitur omnis poenā saltem regulariter, quanuis quandoque contingat & raro. Si igitur talis remissio fieret solum ratione contritionis peccata commissa ante baptismum non deleterentur totaliter quoad poenā: cuius contrarium communiter docet ecclesia.

8 Potest ergo alio modo dici, scilicet quod si in sacramentis nō sit aliqua virtus inherens, sed solum diuina virtus assistens per modū diuine passionis & ordinationis, tunc potest probabiliter sustineri, quod recedente fictione baptismus prius receptus habeat suum effectum, quia passio & ordinatio diuina potest esse de effectu sacramenti, vel quoad actū suscipitur, si suscipiens non ponat impedimentū vel obicem, vel postquam receptū est, remoto impedimento si quod fuit in suscipiēdo: sicut & dicimus de merello, mediante quo datur elemosyna, non enim statim elemosyna recipitur, cum merellus ostenditur: sed vel tunc vel postea secundum beneplacitum ordinatoris. Et propter hoc in sacramentis, in quibus suscipiens potest ponere obicem gratiæ, & in quibus gratia est principalis effectus sacramenti, utpote quia per se ordinantur ad deletionē culpæ, ut baptismus & poenitentia, videtur habere locum hæc passio dilatatoria: vnde sicut ponitur quod baptismus habet suū effectū recedente fictione, sic etiam ponitur ad quibusdam de poenitentia informi, ut infra patebit, quanuis non sit omnino simile, ut infra dicitur dist. 17. q. 12.

Ad rationes in oppositum dicendum. Ad primam quod peccatum mortale post baptismum commissum deletur simul cum aliis prius commissis, non tamen virtute baptismi præcedentis, sed virtute contritionis fictione amouentis. Et quia contritio non tollit totā poenā, ut baptismus, ideo peccati illud post baptismum commissum non expiatur totaliter quoad poenā: tenetur etiam homo de eo confiteri, cum pertineat directē ad sacramentum poenitentię, ex quo post baptismum commissum est, non sic autem de commissis prius.

10 Ad secundum dicendum quod non est simile de sacramento eucharistię, quod consistit in consecratione materiæ, quæ nō potest præstare impedimentū sacramento, & de sacramento baptismi, vel poenitentię, respectu quorum suscipiens potest præstare impedimentum, & præstitum amouere: propter quod talia sacramenta licet in sui exhibitione non habeant suum effectum propter indispotionem suscipientis, habent tamen ipsum in dispositione remota, & sic locū habet quod dicit Aug. in autoritate ad propositum allegata.

QUESTIO QUINTA.

Vtrum carentibus vsu rationis conferendus sit baptismus.

Thom. 3. q. 69.

Secundo queritur de carentibus vsu rationis, vtrum sit eis sacramentum baptismi conferendum. Et primo queritur de hoc in generali, & secundo in speciali. In generali primo queritur vtrum carentes vsu rationis sint baptizandi. Et videtur quod non, quia baptismus non est conferendus nisi viuentibus vita humana, cum sacramenta sint remedia hominū ut homines sunt. Sed carentes vsu rationis nō viuunt vita humana, cum nō vtantur ratione, per quam homo est homo, ergo non sunt baptizandi.

2 Item soli credentes sunt baptizandi, iuxta illud quod dicitur Mar. vii. Qui crediderit & baptizatus fuerit, &c. Sed carentes vsu rationis non possunt credere, ergo non debent baptizari.

3 IN CONTRARIUM est, quia baptismus successit circumcisioni, sed illa dabatur carentibus vsu rationis: s. pueris octauo die suæ natiuitatis, ergo & similiter baptismus debet eis dari.

4 RESPONSIO. Aliqui carēt vsu rationis triplīci de causa. Primo propter imperfectionem ætatis, ut pueri vel infantes. Secundo propter infirmitatem, ut phrenetici & amentes. Tertio propter passionem somni, ut dormientes.

5 Quantum ad primos dicendum quod eis debet conferri baptismus. Cuius ratio est, quia nulli ætati cui imminet periculum damnationis deest remedium salutis, ut patet per Aug. lib. 83. questionum, vbi comparat ætates hominis statibus mundi, sed paruulis inest causa suæ damnationis: s. originale peccatū, & periculum ex morte, ergo non deest eis remedium salutis. Non est autem aliud nisi baptismus, propter quod qui dicit baptismum eis nō esse conferendum contradicit diuine misericordiæ, quæ pronior est ad miserendum quā ad condemnandum. Iuxta quod notandum est quod non solum licitum est tunc paruulis conferre baptismum, sed etiā periculosum est differre propter tria. Primo propter imbecillitatē naturæ in pueris, ex qua frequenter & quasi subito imminet in eis periculum mortis, & per consequens periculum damnationis. Secundo propter infestationes demonū, qui non habent tantam potestatem in baptizatis sicut in nō baptizatis. Tertio, quia homo firmiter inheret his quæ a puero recipit.

6 De his autem quæ carēt vsu rationis propter grauem infirmitatem, sicut sunt phrenetici vel amentes, dicendum est, quia aut ex natiuitate fuerūt tales, nec habuerūt aliqua lucida interualla, & de talibus est idem iudicium quod de pueris: aut incurserunt amentiam ex infirmitate, vel habuerūt aliquod lucidū interuallū. & isti nunquam tempore amentię sunt baptizandi, nisi vrgeat casus necessitatis: qui si vrgeat, aut ipsi in præcedenti lucido interuallo